

250

N18

Helytörténeti

REV. 2009.

A földmérés jövője és a közigazgatás.

Dr. Magyary Zoltán.

I. A hivatalos földmérés sorsa Magyarországon kevés túlzással hasonlítható az állatorvosi tankönyvek ismert ábrájához, amely egy ló alakján berajzolva tünteti fel az összes lehetséges betegségeket, amelyek a valóságban együtt természetesen soha sem fordulnak elő. Ez azonban csak a természet alkotásaival van így, amit ember alkot, ott ilyen kombináció egyszerre is lehetséges. A hivatalos földmérés történetét azért tanulságos tanulmányoznunk, hogy meglássuk közigazgatásunk jellemző hiányait és szervezeti bajait. Minden terápiának a diagnózis a kezdete.

Nálunk a mai hivatalos földmérési munkálatok kezdete az abszolutizmus elejére nyúlik vissza. Az 1850. március 4-i császári pátens a földadó behozatalával kapcsolatban elrendelte a földadókataszter készítését és evégből az egész országnak s minden egyes birtoktestnek felmérését. Ennek a rendelkezésnek fiskális célja volt. Fontosabb volt a munkának gyors elvégzése, mint pontossága s ezért földadó ideiglennek nevezték. A felmérés eleinte csak a községi és dülő határokra terjedt.

A részletes felmérés alapja a háromszögelés. 1853–1856-ig elvégezték a Dunántúl és Észak-Magyarország háromszögelését és 1856-ban kezdték meg a részletes kataszteri felvételt 1 : 2880 léptékben. Ezt a munkát egészen a háború végéig Nagy-Magyarország különböző részein végezték, azóta pedig Csonka-Magyarország területén folytatják, de máig sem készült el. 1853–1867-ig elvégezték egész Erdélynek mérőasztallal való, úgynevezett konkréтуális felmérését 1 : 7200 léptékben. Erdélyre nézve ez a konkréтуális térkép állott egészen 1918-ig egyedül rendelkezésre, amely a telekkönyv és a földadó szempontjából is irányadó volt. A részletes felmérés azonban nemcsak Erdély egész területén, hanem a Felvidéken és a Bánságban is nagy területeken elmaradt a háború végéig és az ország feldarabolásáig. A kataszteri részletes felmérés tekintetében tehát aránylag szerencsésen jártunk annyiban, hogy azon a területen dolgoztunk legtöbbet, amely megmaradt Csonka-Magyarországnak. De még Csonka-Magyarország területén is annak mintegy 20%-a, majdnem egész Somogy, Zala, Nógrád és Hont, Abaúj-Torna vármegyében és Veszprém megyének is egy részében még a háromszögelés sem történt meg. Ez tehát azt jelenti, hogy az 1853-tól máig eltelt több, mint 80 esztendő alatt nem fejezték be az ország területi nyilvántartásának alapmunkálatait: a háromszögelést és a részletes felmérést sem. Ellenben egyre újabb olyan feladatokat hártottak a felmérési személyzetre, amelyek az alapmunkálatok elvégzését feltételezték.

Móricz Zsigmond Városi Könyvtár - Tata

REV. 2017.

1. A kiegyezés után 1875-ben került arra sor, hogy a VII. t.-c.-kel alkotmányosan szabályozzák a földadót. A szabályozásnak a kataszterre is ki kellett terjednie. Oly vidékeken, ahol a kataszteri térképek még nem voltak készen, beérték a régi urbéri telekkönyvi konkrétiális térképekkel. 1886 után a földadókatasztert az új felmérésekkel összhangba hozták. Az 1909. évi V. t.-c. elrendelte egész Magyarországra a földadókataszter kiigazítását és 1913 óta ez a kiigazított földadókataszter van érvényben. Ez a kiigazítás azonban tisztán adómunkálat volt. A kiigazítás eredményeként, többek közt mintegy 6 millió kataszteri hold árterületet soroztak újra, amely területeket időközben védőtöltésekkel biztosítottak úgy, hogy a föld kataszteri tiszta jövedelme jelentékenyen emelkedett. Az 1875. évi VII. t.-c. alapján végrehajtott földadószabályozás s az azóta végzett földadókataszter kiigazítási munkálatok az állami földmérés állandó személyzetének olyan napi munkát adtak, amely azoknak nagyrészt elvonja a háromszögelés és a részletes felmérés munkájától.

2. Az 1889. évi XXIX. t.-c. az addigi rendeletek alapján vezetett telekjegyzőkönyvek helyett elrendelte a telekkönyvi betétek szerkesztését. A telekkönyvi betéteket községenként kell szerkeszteni és abba a területet a kataszteri felmérés alapján bevezetni. A telekkönyvi jószágtest művelési ágát és fekvését is a földadókataszteri munkálatokból kell tüzetesen átvenni. Az új törvény a földadókataszter és telekkönyv között tehát az összefüggést és összhangot helyesen gondolta el és elrendelte, hogy az összhang az időközi változásokra vonatkozólag a telekkönyvi betétek forgalomba adása után is fenntartassék. Ennek következtében az idők folyamán kialakult az az értelmes gyakorlat, hogy minden időközi birtokváltozás nemcsak a földadónyilvántartásban való átvezetés, hanem a telekkönyvi bekebelezés tárgya is csak akkor lehet, amikor az azt feltűnítő vázrajz mérnöki felülvizsgálaton és jóváhagyáson átment. Ez a mérnöki nyilvántartásnak nevezett munka szintén az állami földmérés személyzetének feladata. A mérnöki nyilvántartási teendők a birtokforgalom és a népmozgalmi viszonyokkal egyenes arányban szaporodnak, tehát egyre több napi munkát adnak. Ez a munka is elvonja az állami földmérés személyzetének egy részét a háromszögelés és részletes felmérés munkájától, részben a telekkönyvi betétszerkesztésnél való közreműködés érdekében.

A telekkönyvi betétszerkesztésnek a földadókataszterrel való ebből a kapcsolatából következik, hogy a betétszerkesztés a földadókataszteri felmérést csak követheti, de azt meg nem előzheti. Kívánatos az volna, hogy nyomban kövesse és a kataszteri felmérés adatait átvéve az új telekkönyveket azonnal elkészítse. A gyakorlatban azonban, különösen a háború után nincs így, mert a valóságban a telekkönyvi betétszerkesztő személyzet elégtelensége a munkát hátráltatja és itt is nagymértékben fennáll az a helyzet, mint az állami földmérésnél: hogy a személyzet jelentékeny része másirányú munkálatok végzésére (utóállamokkal folytatott iratcseremunkálatok, a rendes telekkönyvi ügymenetben szinte állandóan szükséges kisegítések stb.) van tartósan igénybevéve. Bár a kataszteri felmérés is, mint láttuk, lassan és csökkenő tempóban halad, a telekkönyvi betétszerkesztés még jobban elmarad és több, mint 200 községgel van az Állami Földmérés mögött.

3. Az 1908. évi XXXIX. t.-c. a birtokrendezés, urbéri elkülönítés, arányosítás és az ebben a munkában részletesen tárgyalt tagosítás nagyfontosságú műveleteit rendezi. Az igazságügyminiszternek a törvény végrehajtása ügyében kiadott 30/1909. I. M. számú rendelete ezeket az ügyeket a törvényszékek hatáskörébe utalja, kimondja azonban, hogy az urbéri elkülönítéseknél, arányosításoknál és tagosításoknál a hitelesítő (határleíró) mérnöki teendőket kizárólag az országos kataszteri felmérés közegei teljesítik. Ez is szükséges és észszerű kapcsolat, de azt jelenti, hogy a birtokrendezési munkálatokhoz az állami földmérés nemcsak a háromszögelést és a határleírást szolgáltatja, hanem az ellenőrzést és hitelesítést is teljesíti. A felmérési felügyelőség kataszteri mérnököt e célra az év bármely szakában köteles kirendelni, ha az időjárás és a munka természete megengedi.

Az Állami Földmérés feladatát képezi még állami és községi határok kitűzése, leírása és nyilvántartása, a földbirtokreform során kiosztott területek felülvizsgálata és műszaki hitelesítése, a közutak törzskönyveinek elkészítéséhez szükséges háromszögelések végrehajtása, az e célra történt mérések és területszámítások felülvizsgálata stb.

A tagosítás és birtokrendezés nagyfontosságú munkája szintén a földméréssel kapcsolatos. Feltételezi a háromszögelés és részletes felmérés megtörténtét és szükségessé teszi a mérnöki helyszínelést és a mérnöki nyilvántartás, érvényesítés különböző műveleteit.

4. Már a háború előtt, az 1894. évi V. t.-c. alapján indított a kormány telepítési akciót és mint tudjuk, a földművelésügyi miniszter annak tervével újból foglalkozik.

5. A háború utáni idő legnagyobb agrárpolitikai akciója a földbirtokreform volt, melynek végrehajtása szintén a földméréssel és a telekkönyvvel van legszorosabb kapcsolatban. A földmérésnek és telekkönyvi betétszerkesztésnek személyzetéből sokat el is vont ezeknek a napi munkáknak végzésére és ezáltal hátráltatta azoknak a munkáknak az egész ország területén való bevégzését, amelyre minden ilyen adó- vagy agrárpolitikai újabb feladat jó lebonyolítását előmozdítaná.

Felsoroltunk tehát egy sor fontos közigazgatási feladatot, amelyek a háromszögelés és részletes földmérés befejezése nélkül jól meg nem oldhatók, ez azonban az országnak még kb. 20%-ára mégis hátra van. Ennek következményei természetesen nem maradnak el. A földadókataszter a fel nem mért részekben az ideiglenes kataszteren alapszik, ezért ott a telekkönyvi betétek sincsenek elkészítve és ha 1867 óta lett volna példa arra, hogy ezeknek a feladatoknak valamelyikét kitartóan el akarták volna végezni és be akarták volna fejezni, az beleütközött volna itt a kataszteri és a telekkönyv hiányába. Szomorú vigasztalás, hogy a kataszterrel kapcsolatos nekilendülések szalmaláng voltak, töredékes eredményekkel beérték és elakadtak, mint az az alábbiakból kitűnik:

A telepítés eddigi eredményei nem nagyok és szaggatottak. A földbirtokreform a földbirtok egészséges eloszlását nem oldotta meg. A tagosítás eredménye pedig az, hogy az 1908 óta eltelt 25 év alatt Csonka-Magyarország területén összesen mindössze 91 község határát tagosították, holott tagosításra vár 2300 község határa. Az eddig tagosított terület nagysága a tagosításra váró 4.5 millió katasztrális holdnak mind-

össze 6 (6)%-a. Ha ilyen ütemben és ennyi eredménnyel oldják meg azokat a közigazgatási feladatokat, melyek a földmérés eredményein alapulnak, azok természetesen nem fogják siettetni a háromszögelés és részletes felmérés befejezését.

A kép teljességéhez tartozik az is, hogy nemcsak egymásután kezdtek a földmérésre alapított közigazgatáspolitikai akciókat, amelyek a földmérés alpmunkálatainak befejezését, munkaerőinek napimunkákhoz való elvonása által, hátráltatták (telekkönyv, kataszteri kiigazítás, birtokrendezés stb.), hanem viszont rendszeresítettek különböző olyan közigazgatási szerveket, amelyek maguk egyes szakigazgatási ágak parciális adatai céljából végeztek felmérést, részben az alpműveleteket (háromszögeléssel, részletes felmérést) is az állami felmérés hasonló munkáival konkurrálva, némelykor azt keresztezve, máskor részben kiegészítve, de teljesen nem helyettesítve. Itt több fontos közigazgatási szervre gondolok:

1. Elsősorban a katonai térképészetre. Ez, mint tudjuk, a kiegyezés egész ideje alatt a közös hadsereghez tartozott és a Bécsben székelő cs. és kir. Katonai Földrajzi Intézet végezte. A monarchia felbomlása után a hadifelméréstől hazaérkező magyar térképész tisztekből 1919 február havában állították fel a magyar katonai térképező csoportot, melyből 1922-ben alakult a m. kir. pénzügyminisztérium XIII. c. osztályaként működő állami térképészet, mint polgári szerv. Ennek geodéziai csoportja végez háromszögelési munkákat is, topografiai csoportja pedig részletes felvételeket. Készítenek 25.000-es és 75.000-es térképeket az országról s részben felülvizsgálják a bécsi intézet által készített hasonló lapokat, de ez a munka is távol van attól, hogy az ország egész területére kész lenne.

2. Végeznek azonban méréseket a magyar földművelésügyi minisztérium műszaki hivatala, főleg az állami birtokokon és a telepítések és parcellázások érdekében, 3. a földművelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya folyamszabályozással kapcsolatban, 4. vannak erdészeti és bányászati háromszögelések és felvételek, többnyire speciális erdészeti célok és üzemtervek stb. céljára, ezek azonban az országos háromszögeléssel többnyire kapcsolatosak. 5. Az állami és törvényhatósági utak törzskönyve, 6. valamint a vasúti vonalak kisajátítása céljára készített felvételeket az államépítészeti hivatalok, illetve az államvasúti osztálymérnökök kezelik.

Nem lehet tehát azt mondanunk, hogy az állam személyzetét, költséget és energiát a földméréssel kapcsolatos feladatokra állandóan ne áldozna. Kétségtelen tény azonban az, hogy a háromszögelés és részletes felmérés 80 év alatt sem fejeződött be. Tudjuk, hogy a földmérési szolgáltatásra állandóan szükség van, mert birtokváltásokkal kapcsolatban új helyszínelésre és a nyilvántartás kiegészítésére emberek állandóan kellenek, a háromszögelés és az ország területének részletes felmérése azonban nem változik. Ez a megállapítás azért esik súlyos beszámítás alá, mert az országnak a területe a legkonstansabb eleme; ha az erre vonatkozó nyilvántartás így van megszervezve, ebből a változó elemek (népesség, állatállomány, gazdasági tevékenység stb.) nyilvántartására csak két irányú következtetést vonhatunk: vagy nem lehet a nyilvántartásban nagyobb tökéletességet elérni és akkor a változó elemek nyilvántartása való-

színűleg még tökéletlenebb, mint ezé a konstans elemé, vagy pedig, ha a változó elem nyilvántartása tökéletesebb, ez annál kevésbé teszi menthetővé a területi nyilvántartásnak szervezetlenségét.

II. Azoknak a közigazgatási feladatoknak megoldásában tehát, amelyek a földméréssel kapcsolatosak, a gazdaságos működésnek és kielégítő eredménnyel számos hiányát látjuk. Ezek okainak kutatásánál több szempontra kell figyelemmel lenni.

1. Az állami földmérés meglévő személyzete a legnagyobb igyekezettel sem tudja a háromszögelés és részletes felmérés feladatát gyorsan befejezni, mert felette álló tényezők ismételten újabb és újabb folyó munkákkal halmozzák el őket (földadókataszter kiigazítása, telekkönyvi betétek elkezdése, birtokrendezés stb.). Annak oka, hogy ezek a földmérési alpmunkálatok 80 év alatt sem készültek el, elméletileg két hibaforrásból származik. Az egyik a személyzet, a másik a szervezet. Ennek a két oknak széjjelválasztása a helyes megítélés és a célszerű javítás érdekében elengedhetetlen. A személyzet nem oka a hibának, ha kiválasztása, szakképzettsége, odaadása és munkafegyelme teljes. Az eredmény azonban őt magát sem fogja kielégíteni, ha azt látja, hogy a létszám a végzendő feladattal nincs arányban, ha a ráhárított újabb munkákkal kapcsolatban a szervezet megerősítésével nem törődnek s ezért az a sorsuk, hogy szizifuszi munkát végeznek, ha azt látja, hogy egyik új közigazgatási feladat teljes befejezését nem veszik komolyan, hanem a megkezdés mindig politikai siker és a csonkán hagyás nem szégyen és azért senkit felelősségre soha nem vonnak. Ezek nem a személyzet, hanem a szervezet bajai, amelyek akadályai annak, hogy a személyzet tagjai saját képességeiknek legmagasabb hatásfokát elérhessék. Ennek a két hibaforrásnak széjjelválasztása teszi lehetővé Amerikában azt, hogy megkülönböztetik a hivatalokban az egyén eredményességét (*individual efficiency*), a szervezet eredményességétől (*operating efficiency*).

Azok a minisztériumok, illetve kormányok, amelyek úgy rendelkeztek, hogy mind a telekkönyvi betétszerkesztés, mind a birtokrendezés és tagosítás munkálatai a földadókataszterre épüljenek fel, valószínűleg igen meg voltak magukkal elégedve emiatt a rendezés miatt, amely kétségtelenül sokkal különb is volt annál, mint ha külön szervezettel önálló alapon párhuzamos munkát akartak volna végezni és ezért a bekövetkezett, ma tagadhatatlan eredménytelenség okát a végrehajtásban keresik. Pedig kétségtelen, hogy a megoldást nem gondolták végig, annak nagy szervezeti hiányai vannak és ezért a felelősség kizárólag a vezetést, a kormányokat terheli. A hivatali szervek hibáiért való felelősség nem hárítható át az egyéni alkalmazottakra.

2. Ha a közigazgatás egész területét áttekintjük, annak funkcióit két csoportba tudjuk osztani. Igen nagy részük valamely konkrét igazgatási feladat megoldásából áll, annak kedvéért jön létre a szerv és annak természetéhez igazodik annak a szervezete. A közoktatásügy tanítani, a közegészségügy gyógyítani, a rendőrség rendet és békét fenntartani van hivatva, ezért az iskolába pedagógusokat, a kórházakba orvosokat, a rendőrséghez fizikai jellem és képesség szerint kiváló alkalmas férfiakat vesznek és ezeknek a céloknak megfelelően más-más épületeket is kell létesíteni. Ezek a különböző közigazgatáspolitikai feladatok alapjai egyúttal

a közigazgatás szakirányú tagosításának és miniszteriumokra oszlásának. Ezek mellett a szakfeladatoknak ellátásán kívül azonban a közigazgatás működésében fontos szerepet játszik azoknak a funkcióknak ellátása, amelyek ezeknek a különböző szervezeteknek belső megalakulásáról és működésbentartásáról, valamint egymáshoz való viszonyokról gondoskodnak. Ezek a funkciók pedig a közigazgatás és többnyire a közszolgálat lényéből folynak, ennek következtében minden miniszterium területén közősek. A közszolgálati jogviszony, a közigazgatási alkalmazottak összes személyes problémái, a közigazgatás dologi szükségletei és azoknak kielégítése, költségvetés, számvitel, ellenőrzés, a közigazgatási eljárás és jogorvoslat, a közigazgatási végrehajtás és a közigazgatási bírászkodás, mind ehhez a második csoporthoz tartoznak. Ezek mind a közigazgatás egészét, az összes, vagy legalább is több miniszteriumot érdekelnek és ezért helyesen csak egyöntetűen szabályozhatók és kezelhetők. Ez a megkülönböztetés észrevétlenül és bizonyos következetlenséggel, ami az elvi alap hiányának következménye, már nálunk is kezd elterjedni. Már megszoktuk és természetesnek találjuk, hogy a költségvetés, az állami számvitel, a közszállítási szabályzat, a jogorvoslatok szabályozása, a közigazgatási bírászkodás, a közigazgatás egészére egyöntetűen legyenek szabályozva. A személyzeti kérdésekben azonban még sok tekintetben hiányzik az egyöntetű elbánás és az áttekintés, mindegyik miniszteriumnak hatalmi pozíciói vannak ebben a kérdésben, nálunk még félnek a közigazgatás anyagi beszerzésének központosításától, a közigazgatási bíróság hatáskörének minden miniszterium területén való egyöntetű kiterjesztésétől stb. A lényeg az, hogy a közigazgatás ügyei célszerűen bonthatók erre a két csoportra. Az elsőt szokás szakirányú működésnek nevezni, azért, mert az illető szerv azoknak a kedvéért jön létre, a másik csoportot szervi működésnek nevezik, mivel attól függ a szervek állandó és intézményes volta, a közigazgatás egész szervezetének összefüggése. Az ügyek kétféle csoportját különbözőképpen kell szervezni és vezetni. Az általános funkciók annak a miniszternek a hatáskörébe valók, amelyikéhez céljuknál fogva tartoznak, a közoktatás a kultusz, az állattenyésztés a földművelésügyi, a rendészet a belügyminiszter hatáskörébe. Azokat az ügyeket azonban, amelyek több miniszterium hatáskörébe tartoznak, sem köztük megosztani nem lehet, sem az érdekelt miniszterek valamelyikének kizárólagos hatáskörébe utalni nem szabad, mert az 1867 óta bőségesen rendelkezésre álló tapasztalat szerint az ügyek a több gazdától hátrányt szenvednek s ha egyáltalán fejlődhetnek is, lassabban és későbbben nyernek megoldást, mint a csak egy miniszterhez tartozó ügyek, azaz a fenti műkifejezés szerint úgy kell mondanunk, hogy ezekben az ügyekben a szervi eredményesség (operating efficiency) sokkal alacsonyabb.

3. A közigazgatás egészét érintő ügyeket, amelyeket szervi funkcióknak nevezünk, szokás összefoglalóan *általános igazgatásnak* is nevezni a szakigazgatásokkal szemben. A munka tudományos szervezése (*scientific management*) bebizonyította, hogy más megoldásokkal szemben legtöbb előnyt az nyújtja, ha az általános igazgatás problémái ki vannak véve a szakigazgatási ágak hatalmi köréből és a közigazgatás legfőbb vezetőjének irányítása alá vannak helyezve. Ennek a legjobb példája a hadsereg vezetése: a hadiigazgatásnak általános része, a vezérkar feladata,

amely vezérkar szükségképpen és mindig a főparancsnoknak van alárendelve. Itt nem foglalkozhatunk annak vizsgálatával, hogy az általános igazgatás külföldön miféle megoldásokat talált és azok melyikének mi az értéke. Arra kell szorítkoznunk, hogy kiemeljük, hogy a magyar viszonyok közt más megoldást, mint azt, hogy az általános igazgatást a miniszterelnök vegye kezébe, a munka tudományos szervezése szempontjából javasolhatóan nem tartunk. Ennek a megoldásnak kezdetleges, félénk nyomai látszanak is, így például abban, hogy a közigazgatási bíróság és a legfőbb állami számvevőszék kérdései, amennyiben a kormányt érdeklik, a miniszterelnökséghez tartoznak. De itt a közigazgatási bíróságra vonatkozó törvényeket a belügyminiszter, a számvevőszékre vonatkozókat a pénzügyminiszter szokta készíteni. Az 1929. évi XIX. t.-c. óta a miniszterelnökség alá helyezték a Központi Statisztikai Hivatalt. A népjóléti miniszterium feloszlatása után pedig a szociálpolitikai ügyeket és a szociálpolitikai tanácsot (1932:XII. t.-c.) s hasonlóképpen többé-kevésbé a miniszterelnök alá tartozik a külkereskedelmi hivatal (2000/1933. M. E. számú rendelet).

A földméréssel kapcsolatos feladatok, amelyek az egész állami életnek és a közigazgatás minden ága működésének alapjául szolgáló államterület felmérését és nyilvántartását vannak hivatva minden szükséges célból ellátni, kifejezetten az általános igazgatás fogalomkörébe tartoznak és ha a közigazgatás változó elemeinek nyilvántartására szolgáló statisztikai szolgálatot a miniszterelnök hatáskörébe utalták, logikailag épűgy odavaló a közigazgatás eme konstans elemének nyilvántartására vonatkozó szolgálat.

4. Önként értetődik, hogy az ügynek egyik miniszterium hatásköréből a másikéba, vagy a miniszteriumokéből a miniszterelnökébe való áthelyezése csak feltétele, de nem biztosítása az operating efficiency növelésének. Az általános igazgatás (general administration) megszervezése és eredményességének biztosítása külön nagy téma, melynek tárgyalása egy cikk keretében nem fér el.

Itt csak arra az egy körülményre szeretnék röviden rámutatni, hogy az előrelátást (planning), az összes nemzeti erők összefogását csak az általános igazgatás szerve tudja megvalósítani. Minél jobban elismerést talál a tervgazdálkodás, az irányított gazdálkodás térhódítása, annál inkább közeledik a közigazgatásban az előrelátás, a programcsinálás és a programbetartás számonkérésének intézményes biztosítása.

Kellő előrelátással nem fér össze az, hogy az ország háromszögelése és alapfelmérése 80 évig elhúzódjék. Programcsinálással nem fér össze az, hogy a telekkönyvi betétek szerkesztése munkaerőhiány miatt 40 évig be ne fejeződjék. Programcsinálással nem történhetik meg az, hogy törvényt hozzanak a tagosításról és 25 év alatt mégis csak 91 községben végezzék el. A programbetartás számonkérése esetén tisztázódnék az, hogy ha újabb járulékos munkák elrendelésével a földmérés alapműveleteinek befejezését 80 éven át lehetetlenné tették, ez a közigazgatás tekintélyének a laikus közvélemény szemében annyit ártott, hogy égetően sürgőssé vált a kérdésnek egységes célkitűzés szerint a munka tudományos szervezésének követelményeit kielégítő rendezése. Végül az előrelátás meg fogja állapítani a földméréssel kapcsolatos közigazgatási fel-

adatok helyes egymásutánját és a tagosítás feladatának sürgősségét, többek közt a többtermelés érdekében való előbbrevalóságát.

Az előrelátás, amely a több tárcát érintő feladatok esetén valamennyi területet áttekinti, mindig hasonló előnyöket tud a köz érdekében biztosítani. Ezekről a közigazgatás a közt megfosztja azért, mert késik az általános igazgatás szervének helyes megszervezése. A közigazgatás reformjának és racionalizálásának tehát vannak fontos központi problémái épűgy, mint vannak ilyenek a szakigazgatások terén is. Ez a kétféle probléma azonban egymással összefügg. A speciális feladatok is bekapcsolódnak a központiakba. Szerény tanulmányomban rá akartam mutatni arra, hogy a tagosítás sorsa a földméréstől és a földmérés sorsa a scientific management elveinek a magyar közigazgatásba felülről, a vezetőkön át való bevezetésétől el nem választható.

Lehet, hogy a földmérnökök táborának, akik a tagosításnak alapos meggyőződésből lelkes apostolai, ezek a megállapítások fájdalmasak lesznek, mert mutatják, hogy a tagosítás fellendítésének nehézségei mélyenfekvő okokba nyúlnak vissza. De viszont azt remélem, hogy éppen mert mérnökök, be fogják látni, hogy az okok feltárása el nem hanyagolható. A munka helyes szervezésének törvényei a közigazgatásban ugyanazok, mint a gazdasági nagyüzemben. A tagosító mérnökök a saját speciális céljukért való küzdelmükben kénytelenek a közigazgatás jobb szervezéséért is küzdeni. Ez fokozza a munkájukat, de egyszersmind kétszeres szolgálatot is tesznek ezáltal az országnak.

